

Tilburg University

Neodemocratische politiek

Hirsch Ballin, E.M.H.

Published in:

SC: Wetten en regels verklaard

Publication date:

2012

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Hirsch Ballin, E. M. H. (2012). Neodemocratische politiek. *SC: Wetten en regels verklaard*, 4-4.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

FINANCIËN

Geen steun voor een Europees provisieverbod

Het kabinet krijgt de handen in de EU niet op elkaar voor een provisieverbod voor beleggingsondernemingen. Maar er komt wel ruimte voor Nederland om op dit punt zelf strengere regels te stellen. Dat blijkt uit een brief van minister Dijsselbloem van Financiën, waarin hij de Tweede Kamer informeert over de onderhandelingen betreffende Mifid 2, de herziene Europese beleggingsrichtlijn. ‘Nederland ziet zich slechts gesteund door één grote lidstaat en enkele kleinere lidstaten. Een andere grote lidstaat verzet zich hevig tegen een provisieverbod voor beleggingsondernemingen,’ schrijft de bewindsman. Het verzet heeft ertoe geleid dat het provisieverbod voor vermogensbeheer en onafhankelijk beleggingsadvies, zoals dat oorspronkelijk was voorgesteld door de Europese Commissie, is vervangen door een verbod op het ‘vasthouden’ van provisies. ‘Dit zou betekenen dat beleggingsondernemingen nog wel provisies zouden mogen ontvangen, maar verplicht worden deze “door te geven” aan de klant.’ Nederland heeft verder bereikt dat lidstaten de ruimte houden ‘om additionele maatregelen te treffen met betrekking tot het onderwerp provisies’. Ook het Europees Parlement schaart zich daarachter. ‘Een dergelijke bepaling zou Nederland de ruimte geven om (nationaal) een provisieverbod voor beleggingsondernemingen in te voeren.’ Dijsselbloem heeft geen moeite met een dergelijke ‘kop’ op Europese regels, maakte hij onlangs al in de Kamer duidelijk. Aanvullende regels kunnen voor Nederland met zijn relatief grote financiële sector soms nuttig zijn, betoogde hij. Het vorige kabinet vond nog dat dergelijke koppen ‘opgespoord en verwijderd’ dienden te worden in het kader van

deregulering. Het provisieverbod voor beleggingsinstellingen is al langer een wens van Nederland. Op 1 januari gaat nationaal het provisieverbod voor complexe financiële producten in, zoals verzekeringen en hypotheek. Het provisieverbod houdt in dat de klant altijd rechtstreeks betaalt voor het advies dat hij krijgt. In de markt wordt, mede door optreden van de Autoriteit Financiële Markten (AFM), al vooruitgelopen op de nieuwe regels. Zo sprak de AFM met beleggingsondernemingen af dat bepaalde provisies met ingang van 2013 en 2014 niet meer worden verstrekt. Andere provisies worden ‘kritisch tegen het licht gehouden’, meldt de toezichthouder op zijn website.

MEDIA EN INFORMATIE

PvdA voelt toch niet voor een downloadverbod

De PvdA staat, in tegenstelling tot wat de partij eerder zei, toch niet open voor een downloadverbod. ‘Voor alle duidelijkheid: we zijn en blijven tegen een downloadverbod,’ schrijft PvdA-Kamerlid Recourt. Recourt komt daarmee terug op zijn uitspraken in een recent debat. Daarin wilde hij een verbod op het downloaden van auteursrechtelijk beschermd werk uit illegale bron niet uitsluiten. Staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie concludeerde dat daarmee politieke ruimte was ontstaan voor een downloadverbod, waar de PvdA tot voor kort tegen was. Ook oppositiepartijen interpreteerden dit zo. Die uitleg blijkt echter voorbarig. ‘De PvdA wil geen downloadverbod. Dat stond al in ons verkiezingsprogramma. Toch is er wat onduidelijkheid ontstaan over ons standpunt,’ schrijft Recourt nu. Hij onderstreept dat de PvdA slechts de illegale handel wil aanpakken ‘zonder de internetvrijheid van particulieren ook maar iets te beperken’.

De partij wil net als Teeven af van de thuiskopieheffing, waarmee consumenten nu indirect betalen voor het kopiëren van beschermde werken. De staatssecretaris stelt dat er in dat geval een downloadverbod moet komen, maar zijn coalitiepartner denkt daar anders over. Recourt: ‘De zogenaamde thuiskopie-exceptie, die vrij downloaden voor particulieren mogelijk maakt, moet blijven zoals die is.’ De PvdA vindt dat de staatssecretaris maar met een creatieve oplossing moet komen. Komt hij daar niet mee, dan blijft de situatie zoals die is. ‘We verkiezen nog altijd liever het onmogelijke systeem van de thuiskopieheffing dan een beperking van het (in de exceptie neergelegde) recht om te mogen downloaden.’ (RS)

WERK EN INKOMEN

‘Europa gunt vrouwenquota te weinig tijd’

De Europese Commissie gunt lidstaten te weinig tijd om met eigen wetgeving het aandeel vrouwen in topfuncties te laten toenemen. Dat schrijft de interdepartementale werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen in een eerste oordeel over de Brusselse plannen. De werkgroep, bestaande uit ambtenaren van alle Nederlandse ministeries, formuleert in een zogenoemd fiche een eerste standpunt van de regering over nieuwe voorstellen voor Europese wet- en regelgeving. Onlangs stuurde minister Timmermans van Buitenlandse Zaken het fiche over het vrouwenquotum naar de Tweede Kamer. De werkgroep oordeelt negatief over de vraag of Europa zich mag bemoeien met het dossier. Dat zou het geval zijn als Europese regelgeving toegevoegde waarde zou hebben voor bijvoorbeeld de interne markt. Volgens de werkgroep is dat met dit voorstel niet het geval. ‘Het is maar de vraag in hoeverre nationale regel-

geving om vrouwen op topposities in het bedrijfsleven te stimuleren daadwerkelijk belemmerend is voor de werking van de interne markt.’ Nederland onderschrijft het belang van meer vrouwen in de top, maar heeft zelf al regelgeving opgesteld om dat te bereiken. In januari treedt de Wet bestuur en toezicht in werking, waarin een streefcijfer van 30 procent vrouwen in topfuncties is geformuleerd. Overigens worden in de wet nog geen sancties opgelegd aan bedrijven die minder vrouwen in topfuncties aanstellen. ‘Mogelijke Europese regelgeving geeft deze aanpak onvoldoende tijd en biedt onvoldoende tijd om te leren van de recente regelgeving in andere lidstaten,’ schrijft de werkgroep. (RvdD)

WERK EN INKOMEN

Eisen voor arbocertificaten aangescherpt

De eisen om een arbocertificaat te krijgen zijn verduidelijkt en aangescherpt. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid hoopt dat de aanpassingen zullen leiden tot meer vertrouwen in het certificeringstelsel. Voor een aantal producten, werkzaamheden en systemen die risico’s inhouden voor de arbeidsveiligheid, is een certificaat of een keuringsbewijs verplicht. Dit is bijvoorbeeld het geval bij liften of drukvaten, bij het bedienen van hijskranen of bij het verwijderen van asbest. Volgens het ministerie van SZW zijn de nieuwe eisen en sancties onderdeel van een grondige herziening van het stelsel van arbocertificaten die vanaf begin 2012 is doorgevoerd en die nu is afgerond. Daarmee zijn voor zo’n dertig certificaten de eisen aangescherpt. De branches stellen de eisen voor arbeidsomstandigheden zelf vast binnen de voorwaarden die de overheid stelt. De certificaten worden afgegeven door instellingen die door het ministerie zijn aangewezen.

Jaarlijks verstrekken de keurende organisaties ongeveer 100.000 certificaten. De Inspectie SZW controleert op naleving van de arbo-eisen. Overtrekking van deze eisen leidt tot het schorsen of intrekken van een certificaat. Dat betekent dat een bedrijf bepaalde werkzaamheden dan niet meer mag verrichten. (WdJ)

FINANCIËN

Kwijtschelding Griekse schuld niet uitgesloten

Minister Dijsselbloem van Financiën ‘sluit niet uit’ dat de eurolanden op enig moment in de toekomst Griekenland schulden zullen kwijtschelden. De coalitiepartijen in de Tweede Kamer huldigen hetzelfde standpunt. Dit bleek in een debat in de Tweede Kamer. Kwijtschelden van schulden is volgens Dijsselbloem wel de ‘aller-, aller-, allerlaatste maatregel’. ‘Ongewenst, moeten we niet doen als het niet nodig is,’ voegde hij daaraan toe. Op basis van het jongste akkoord over de Griekse schulden is het volgens Dijsselbloem ook niet nodig. De bewindsman verwees naar de afspraken die hij met andere eurolanden maakte. Als Griekenland over een aantal jaar weer een begrotingsoverschot heeft en aan de eisen van de eurozone voldoet, dan zijn de eurolanden bereid te kijken naar ‘verdergaande maatregelen’, mochten die nodig zijn om de Grieken verder te helpen met het terugdringen van hun staatsschuld. De VVD is tegen het kwijtschelden van Griekse schulden, maar sloot in het debat evenmin uit dat er op termijn wordt afgeschreven op de leningen aan Griekenland. Ook de PvdA houdt rekening met de mogelijkheid. Behalve het kwijtschelden van schulden zou ook nogmaals het verlagen van rentes of het verlengen van looptijden van leningen overwogen kunnen worden.

STAAT EN RECHT

Neodemocratische politiek

De aankondiging van mijn lezing voor Amsterdamse advocaten over recht en neodemocratische politiek leidde tot nieuwsgierige vragen wat ik daarmee zou bedoelen. Eerder, in 2011, had ik in mijn inaugurele rede aan de Universiteit van Amsterdam over *Burgerrechten* (www.oratiereeks.nl) naar een nieuwe term gezocht om degenen aan te duiden die ‘met een beroep op democratie een niet door rechters en minderheidsrechten gehinderde omzetting van de wil van de meerderheid in wetgeving en beleid verlangen’. Ik schreef toen over de kritiek op het Europese Hof voor de Rechten van de Mens, dat plotseling als een sta-in-de-weg werd beschouwd, maar er zijn veel meer voorbeelden.

Wettelijke minimumstraffen moesten voorkomen – het wetsvoorstel wordt nu ingetrokken – dat rechters, individuele omstandigheden afwegend, tot een lagere straf kunnen komen dan door een politieke meerderheid passend wordt gevonden. Snelheidslimieten moeten worden afgestemd op het gevoel van de weggebruiker; bescherming van het leefmilieu is daaraan on-

dergeschikt. Een ferme klap voor de inbreker is zo welverdiend, dat justitie er niet moeilijk over moet doen, als de honkbalknuppel wel erg hard aankwam.

Om een aantal redenen wilde ik deze manier van politiek bedrijven niet als populisme brandmerken. Die term wordt geassocieerd met bewegingen met een extreem programma, maar het type politiek waarop ik doelde, is inmiddels veel wijder verbreid. Jarenlang was het in de Nederlandse politiek gebruikelijk dat lijsttrekkers van verliezende politieke partijen zich excuseerden met het mantra dat ze hun programma ‘niet goed genoeg hadden uitgelegd’. Sinds enige jaren heeft dit plaatsgemaakt voor een nieuwe mantra: ‘We hebben niet goed naar de kiezers geluisterd.’ Vroeger gingen ze dus ervan uit dat ze standpunten en misschien zelfs visies hadden, waarvoor ze steun moesten zoeken bij de kiezers, nu menen ze hun standpunten te moeten aanpassen aan wat hun potentiële electoraat ervan vindt. Neodemocratische politiek betekent niet dat partijen om het even welk standpunt innemen.

De onderwerpen moeten passen bij hun ‘profiel’ en daar worden ‘beelden’ bij gezocht. Een doelgerichte campagne kan een handje helpen. Daarbij worden marktonderzoekbureaus ingeschakeld, die dezelfde methoden toepassen als bij het in de markt zetten van andere producten. In hun campagnes onderstrepen politici dan de opvattingen die bij hun doelgroepen goed liggen, bijvoorbeeld dat wie zich verdedigt tegen een inbreker geen straf moet krijgen. Dat noodweer al sinds 1886 niet strafbaar is, vormt een detail dat de gelukkige ervaring van gelijkgezindheid van kiezer en gekozen niet mag verstoren.

Maar wordt daarmee de samenleving werkelijk een dienst bewezen? Wie bijvoorbeeld steeds over het ‘falen van de multiculturele samenleving’ oreert, wekt de verwachting dat hij voor een monoculturele samenleving zal kunnen zorgen. Dat is echter in de 21e eeuw een valse illusie en uit een oogpunt van internationale dynamiek helemaal niet wenselijk. Wie, geadviseerd door zijn campagne team, de aftrekbaarheid van de hypotheekrente sacrosanct verklaart of meer

steun voor zwakke europartners als een taboe bestempelt, komt zichzelf tegen zodra werkelijk verantwoordelijkheid moet worden gedragen.

Neodemocratische politiek is dus uit het oogpunt van vertrouwen in de democratische rechtstaat een riskant bedrijf. Voor dat vertrouwen zijn instanties zoals de rechterlijke macht en onafhankelijke, vakkundige adviseurs essentieel, juist omdat ze niemand naar de mond hoeven te praten. Ze dwingen om even na te denken voordat een standpunt wordt ingenomen. Laten we intussen blij zijn dat politici soms hun verlies nemen en tot andere gedachten komen. Maar is het niet toch beter een volgende keer even tot tien te tellen om te analyseren en na te denken voordat een standpunt wordt verkondigd?

Ernst Hirsch Ballin

Hoogleraar Nederlands en Europees constitutioneel recht aan Tilburg University en hoogleraar rechten van de mens aan de Universiteit van Amsterdam